

hij voor de geboorte van een vrucht met de teekenen van rijpheid onbestaanbaar.

R. KUNDRAT. *Ueber Genitaltuberkulose des Weibes.* — Ziektekundig-ontleedkundige studie naar aanleiding van 66 praeparaten. Het epitheel van baarmoeder- en eileiderslijmvlies vertoont bij tuberculose neiging in de diepte te groeien; de tuberculose brengt het slijmvlies tot woekering, doch niet in die mate, dat een onmiddellijke overgang van tuberculose in kanker aan te nemen is. Een uitbreiding der tuberculose in opstijgende richting is niet waargenomen, de afdalende vorm wordt de meest waarschijnlijk geacht.

RUDOLF SALOMON. *Die endogene (Spontan-) Infektion in der Gynaekologie.* — Het bestaan dezer soort besmetting, aan welke ook de minder juiste naam auto-infectie gegeven is, wordt evenals in de verloskunde aangenomen. Voor het vaststellen zijn uitgebreide vergelijkende bacteriologische onderzoeken van kiemen uit scheidde en baarmoederhalskanaal vóór de operatie en van de microorganismen uit den secundairen besmettingshaard na de operatie noodig. Zij wordt verklaard uit virulent worden der microben door verzwakking der weerstandskracht der vrouw ten gevolge van de operatie.

A. SEITZ. *Ueber die operative Behandlung der Retroversio-flexio uteri.* — De enkelvoudige achteroverkanteling der baarmoeder maakt geen operatieve behandeling noodig. Zij kan noodig zijn door de baarmoeder vasthoudende vergroeiingen, een pericolicitis of perisigmoiditis chronica adhaesiva. Ook gelijktijdig bestaande prolaps maakt een operatie wenschelijk. Als wijze van opereeren wordt de methode van DOLÉRIS aanbevolen, omdat dan tegelijkertijd de buikholte geopend wordt, andere afwijkingen ontdekt en behandeld kunnen worden en het aantal recidieven klein is (bij de operatie volgens ALEXANDER-ADAMS veel recidieven).

ALFONS MAHNERT. *Ueber das Blutvolumen in der Schwangerschaft.* — Het bloedvolume neemt toe in de tweede helft der zwangerschap, zoowel absoluut als relatief. Het eiwitgehalte van het bloedserum daalt.

HINSELMANN. *Zur Theorie der Blasenmole.* — Proeve van verklaring van het ontstaan der blaasjes; het zou berusten op een primaire ontwikkelingsstoornis van het vaatstelsel in het bereik van het ei en niet op een ziektoestand van decidua of eierstok.

TH. B. PHILIPS.

BOEKAANKONDIGINGEN.

H. W. STENVERS, *Klinische studie over de functie van het cerebellum en de diagnostiek der cerebellum- en bruggehoektumoren.* Academisch proefschrift, Utrecht, 1920.

In dit belangrijke proefschrift wordt vooral onder de oogen gezien de nog steeds bestaande strijd tusschen anatomen en psychiologen omtrent den bouw en de functie van de kleine hersenen. Naar aanleiding van een zeer helder literatuur-overzicht wordt de stand van dezen strijd toegelicht; de beteekenis van de functie van de kleine hersenen vormt het middelpunt van dezen strijd. De dronkemansgang is als uiting van een cerebellaire aandoening het meest kenmerkende verschijnsel; het nauwkeurigste zijn deze en andere afwijkingen in den gang en de stand der zieken door NOTHNAGEL beschreven.

BABINSKY brengt nieuwe denkbeelden aan, het begrip der atonie astasie en asthenie. Hij is de vader van het begrip diadochokinese, de samenhang van twee op elkaar volgende bewegingen. Bij cerebellair aandoening is deze samenhang gestoord er bestaat dysdia-

dochokinese. De spieren en spiergroepen werken niet op de juiste wijze samen, vandaar de uitdrukking *asynergia cerebellaris*. Een eenvoudige proefneming omtrent dezen samenhang is het snel achtereen laten proneeren en supineeren van de hand. Dit gelukt niet bij patiënten met aandoening der kleine hersenen.

Een groote rij van onderzoekers zijn op den weg van BABINSKY verder gegaan en hebben steenen aangebracht om het gebouw door hem aangevangen te voltooien; wij treffen daaronder vele Nederlandsche namen aan, WERTHEIM SALOMONSON, LANGELAAN, JELGERSMA, BROUWER, naast SAENGER, VON MONAKOW, SHERRINGTON, e. a. buitenlandsche bekenden op dit gebied, en STENVERS voegt nu zijn gevallen bij de beschrevene om op deze wijze meer overzicht van het geheel te verkrijgen en zoo mogelijk ook meer inzicht bij het stellen der diagnose.

Zoo treffen wij reeds terstond bij het eerste geval aan zijn verschil van inzicht tegenover QUIX in het kiezen van de richting, waarin de diagnostische Röntgenphoto moet gemaakt worden. QUIX verkiest een photo, waarbij de porus internus geprojecteerd wordt op den porus externus van het rotsbeen, STENVERS daarentegen een photo, waarop het rotsbeen in zijn geheel te zien is, daar op die wijze blijkt, dat bijna steeds het rotsbeen is aangevreten en buitendien de localisatie van het gezwel gemakkelijker is, hetgeen bij de steeds zeer moeilijke diagnose vooral niet over het hoofd gezien moet worden.

De functie van den n. facialis kan bij deze gezwellen een verschillenden invloed ondervinden, zoodat daarmede voor de diagnose geen rekening behoeft gehouden te worden; evenmin behoeven de vestibulaire reflexen niet noodzakelijk veranderd te zijn.

Eigenaardig is het begin van sommige dezer gezwellen, die jaren lang zonder noemenswaarde verschijnselen, hoogstens enkele malen braken kunnen bestaan. Dan komt nekpijn, hoofdpijn, en soms plotseling donker worden voor de oogen. Het naar zijn inzien meest kenmerkende subjectieve verschijnsel is dat de gang moeilijk wordt, wat vooral blijkt, indien plotselinge bewegingen gemaakt moeten worden, bijv. het uitwijken voor een auto of een tram. Hierbij dreigen de patiënten te vallen, zonder dat een bepaalde valrichting de voorkeur heeft. Eerst later komen dan de cerebellaire spraakstoornissen, die ook bij eenzijdig verwoeste kleine hersenen voorkomen. De anatomische onderzoekingen hebben geleerd, dat de groei dezer gezwellen gericht is naar het foramen occipitale als plaats van minsten weerstand.

Van de reeks slotsommen aan het einde van het boek, wil ik de laatste als de belangrijkste in zijn geheel aanhalen:

18. Het cerebellum is geen coördinatiecentrum, doch moet opgevat worden als reflexorgaan, dat, voor ons onbewust, op de willekeurige elders gecoördineerde bewegingen langs door oefening ingeslepen banen reguleerend invloed uitoefent.

Ik zou neiging hebben nog veel uit dit belangrijke proefschrift aan te halen, doch ik wil volstaan met het aan de vakgeleerden, die zich met dit onderwerp bezig houden, met warmte ter lezing aan te bevelen.